

Visie *Werken met verbindende doelen* in het basisonderwijs Kansrijke overgang van derde kleuterklas naar eerste leerjaar

Uitgangspunten

1. Verbindende doelen als leidraad van ontwikkelend onderwijs
2. Verbindende doelen als dynamisch differentiatie-instrument
3. Verbindende doelen als gids voor de leraar
4. Verbindende doelen als onderwerp van systematisch overleg

De overgang van de derde kleuterklas naar het eerste leerjaar vormt een belangrijk scharniermoment in de onderwijsloopbaan van een kind. Deze fase introduceert nieuwe omgevingen, werkwijzen en leerinhoud. Ze heeft aanzienlijke invloed op het zelfvertrouwen en de motivatie van de leerling. Hoe kan een schoolteam ervoor zorgen dat deze leerperiodes verbindend op elkaar aansluiten en drempels worden verlaagd? Hoe kan een leraar inspelen op de aanwezige diversiteit en leerbehoeften van leerlingen?

1. Verbindende doelen als leidraad van ontwikkelend onderwijs

Als brug tussen het kleuter- en het lager onderwijs bevat het leerplan Leer Lokaal specifieke verbindende doelen. Leraren van de derde kleuterklas en het eerste leerjaar kennen en gebruiken deze doelen in de dagelijkse werking en als leidraad bij de overgang van kleuter naar lager. Tevens houdt ze rekening met onderwijsbehoeften van individuele leerlingen of een groep leerlingen. Leerlingen maken de overstap van het intuïtief naar het intentioneel leren. De verbindende doelen spelen hierop in. Wanneer een doel verworven is door een leerling of groep leerlingen wordt een complexer doel aangeboden. Op die manier werkt de school aan de continue ontwikkeling en komt ze tegemoet aan het werken vanuit het spiraalcurriculum.

2. Verbindende doelen als dynamisch differentiatie-instrument

De verbindende doelen worden als differentiatie-instrument benut. De doelen worden flexibel en rekening houdend met de individuele behoeften van kleuters of een groep kleuters aangeboden. De leraar kan bepalen voor welke leerlingen doelen expliciet worden aangeboden en geoefend. Het zijn basisdoelen die door kleuters en leerlingen op een ander tempo en/of tijdstip worden verworven. De leraren gebruiken deze doelen om de leerlingen uit te dagen en te ondersteunen in de brede basiszorg. Bovendien stellen de verbindende doelen de leraren in staat om gerichte verrijking aan te bieden aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Op deze wijze wordt een brug geslagen tussen de verschillende leerbehoeften, met als resultaat een inclusieve, dynamische en stimulerende leeromgeving.

3. Verbindende doelen als gids voor de leraar

Het leerplan Leer Lokaal stimuleert leraren om de doelen flexibel te gebruiken rekening houdend met de aanwezige diversiteit. De leraar speelt via doelgerichte observatie in op de ontwikkeling van de leerlingen door verbindende doelen te selecteren en aan te bieden op klasniveau, voor een groep

leerlingen of voor een individuele leerling. Leer Lokaal ambieert het realiseren van een inclusieve leeromgeving. Via objectieve criteria en doelgerichte observatie bepaalt de leraar of lerarenteam welke verbindende doelen worden aangeboden op individueel en/of op groepsniveau om een volgende stap in het leren te zetten. Door gezamenlijke afstemming kijken de leraren door dezelfde bril en creëren ze gelijkgerichtheid. Deze gezamenlijke aanpak verlaagt drempels en verbindt beide onderwijsfasen.

4. Verbindende doelen als onderwerp van systematisch overleg

Werken met de verbindende doelen vraagt systematisch overleg tussen leraren en dit bij de aanvang, tijdens en aan het einde van het schooljaar. Hierdoor bewaakt de school dat het aanbod verder vloeit naar het volgende schooljaar. Dit overleg faciliteert niet alleen een soepele overgang tussen de kleuterklas en het eerste leerjaar. Ze waarborgt een consistente aanpak van de verbindende doelen in de klaspraktijk. Werken met verbindende doelen vraagt jaarlijks overleg en afstemming in werkwijze en opvolging.

Bronnen

VLOR. (2023). *De toekomst van het onderwijs aan jonge kinderen: Een strategische verkenning*. Politeia.

OVSG. (2023). *Leer Lokaal Verzamelmap*. Politeia